

Jos ekscelencijai Lietuvos Respublikos Prezidentei
Daliai Grybauskaitei

2015-02-12,
Kaunas

Viešas laiškas dėl situacijos šalies pieno sektoriuje

Lietuvos kaimas ir jame vystomas žemės ūkio verslas yra vienas iš šalies ekonominio bei teritorinio saugumo garantų. Jo stabilumas ypač aktualus šiandieninėje geopolitinėje situacijoje. Todėl valdžios institucijos turi aktyviau ir rezultatyviau reaguoti į atskirų verslo struktūrų veiksmus, turinčius ar turėsiančius esmines neigiamas pasekmes stabilumui žemės ūkio versle ir kaime.

Gyvulininkystės sektorius yra pats svarbiausias ekonominiam ir socialiniam stabilumui kaime palaikyti. Jis daugiausia sukuria žmonėms nuolatinių darbo vietų, darbo pajamų, įdarbina didelius žemės plotus nebloginant dirvožemio ir t. t. Visais laikais gyvulininkystė buvo garantu ne tik aprūpinti šalies žmones maistu, bet ir turėti šaliai ekonomiškai ir politiškai naudingą eksporto šaltinį. Mes manome, kad prieš Lietuvą priešišškai nusiteikusiai tai įvertino ir jau ėmėsi veiksmų šiam svarbiam sektoriui destabilizuoti.

Ypač tai ryškiai pasijuto pieno sektoriuje.

Per metus (2014 m. lapkričio mėn. palyginus su 2013 m.) pieno supirkimo kainos sumažintos net 30,2 proc. ir jos tapo pačiomis mažiausiomis Europos Sąjungos (toliau – ES) šalių tarpe (2014 m. spalio mėn. už kilogramą natūralaus pieno ūkiams ES vidutiniškai buvo mokėta po 0,35 euro; o Lietuvoje atitinkamai po 0,24 arba 31,4 proc. mažiau). Praėjusių metų rugpjūčio-lapkričio mėn. žemdirbių patirtus pajamų praradimus dalinai kompensavo vienkartinė parama iš ES ir šalies biudžeto. Tačiau dėl gruodžio mėn. ir šiemet prarastų pajamų kompensavimo jokio aiškumo nėra. Dar daugiau – pieno perdirbimo įmonės pieno supirkimo sausio mėn. kainas sumažino dar kartą. Daugeliui stambesniųjų pieno gamintojų bazinių rodiklių kainos yra apie 0,18-0,19 euro už kilogramą (natūralaus – apie 0,21-0,22 euro), kai kuriems kooperatyvams pasiūlyta tik po 0,14 euro už kilogramą, o patiems smulkiausiems gamintojams – tik 0,12 euro už kilogramą.

Toks pieno supirkimo kainų lygis net ir su parama jau kuris laikas nepadengia palyginti mūsų šalies ūkiuose mažų išlaidų (savikainos) ir verčia ūkius ieškoti būdų, kaip su mažiausiais nuostoliais likviduoti karves. Skausmingiausiai tai palies mažų ūkių savininkus, kurie negalės persiorientuoti į kitą veiklą ir papildys socialiai remtinų asmenų gretas. Kadangi tokio pieno supirkimo kainų kritimo tarptautinėse pieno rinkose nėra, manome, kad pieno perdirbimo įmonės ir mažmeninės prekybos tinklai neleistinai kaip priežastį naudoja Rusijos embargą pieno ir mėsos produktams. Tai rodo ir neadekvati pieno produktų kainos dalies proporcija bei jos pokyčiai. Pvz., geriamojo pieno kainoje apie 37 proc.

tenka perdirbėjams (prieš metus buvo 27 proc.), 21 proc. – prekybininkams, 17 proc. – pridėtinės vertės mokesčiui ir tik 25 proc. pieno gamintojams (2014 m. lapkričio mėn. duomenys).

Esant tokiai situacijai, nesuprantamas Konkurencijos Tarybos vaidmuo. Nesąžiningos prekybos praktika maisto produktų tiekimo grandinėje susirūpinusi ir Europos Komisija. Ji 2014 m. liepos 15 d. priėmė atitinkamą komunikatą, kuriuo valstybės narės raginamos, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, užtikrinti, kad jose būtų įgyvendintos tinkamos kovos su nesąžininga prekybos praktika priemonės.

Gerb. Prezidente, prašome Jus imtis skubių ir ryžtingų sprendimų, užtikrinsiančių šalies pieno sektoriaus išgyvenimą, kad šios grandinės dalyvių, turinčių labai skirtingas derybines galias, santykiai būtų ekonomiškai ir teisiškai subalansuoti, kad būtų sukurtas patikimas atgrasymo nuo nesąžiningų veiksmų praktikos mechanizmas ir kad visos valstybės institucijos tinkamai ir laiku atliktų savo pareigas.

Pagarbiai,

LR žemės ūkio rūmų pirmininkas

A. Stančikas

Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijos prezidentas

J. Kraujelis

Lietuvos ūkininkų sąjungos pirmininkas

J. Talmantas

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjungos pirmininkas

A. Vailionis

Lietuvos kaimo bendruomenių sąjungos pirmininkė

G. Burokienė

Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungos pirmininkas

V. Juodsnukis

Lietuvos zootechnikų sąjungos pirmininkas

V. Drūlia

Lietuvos agronomų sąjungos pirmininkė

G. Butkienė

Lietuvos veterinarijos gydytojų asociacijos prezidentas

prof. V. Bižokas

Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų asociacijos pirmininkė

J. Dovydenienė

Lietuvos grūdų augintojų asociacijos pirmininkas

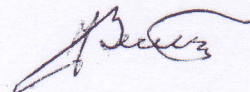
A. Macijauskas

Lietuvos žemės savininkų sąjungos tarybos pirmininkas

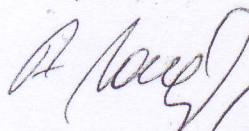
G. Nagulevičius

Lietuvos nederlingų žemių naudotojų asociacijos pirmininkas

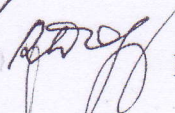
J. Baublys

Lietuvos žemės ūkio technikos asociacijos prezidentas

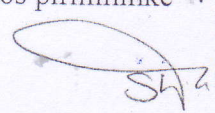
A. Jakas

Lietuvos žemės ūkio darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininkė

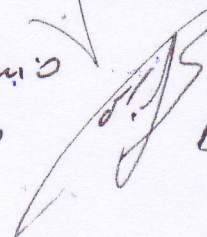
R. Dapšytė

Lietuvos ekologinių ūkių asociacija

S. Dauselis

Lietuvos priemonių kysdeis nacionalinio
komiteto pirmininkas

B. Markavičius